

מיכל בקי: נמרים במיטה

ציורי שמן ועבודות על נייר

מיכל בקי היא ציירת, אשר יצרה במהלך שנות עבודתה עולם עצמאי של דמויות ומצבים המזוהה עימה. זהו עולם בו הקיום נתון בספק, כשהדמויות הילדותיות-מבוגרות שבו "חיות" ותהום תמידית נפרשת תחת רגליהן. הן מתנדנדות, הן נמשכות מטה – ראשן קדימה – הן עומדות על בלימה, הן עלולות להיפרם או להימחק בכל רגע נתון. אופיין הלולייני והתמים, המתמסר והמלא פליאה, מנוגד לקדרות האונטולוגית שלהן ויוצר במתבונן בעבודות תחושות של מתח וציפייה.

בשנתיים האחרונות מתמקדת בקי בציור בצבעי שמן על עץ לבד ועל בד, כשהיא כמעט ואינה משתמשת במכחולים, אלא בגלגלות, במרית בנאים, במשטחים מאולתרים, בבדים גסים, במקלות חדים ועוד. באמצעים אלה היא יוצרת שכבות של מרקמים, של הטבעות, של חריטות ושל שבלונות, מתוכן עולות הדמויות ובתוכן הן נעלמות. ציורים אלה מהווים את ליבת התערוכה הנוכחית.

הציורים מתאפיינים בצבעוניות עזה של כתומים, כחולים, ירוקים ושחורים אשר מתערבבים ומתנגשים אלה באלה ללא הרף. הצבעים האקספרסיוויים והדיסרמוניים מהדהדים את מצבן הלא נהיר והמעורער של הדמויות, אשר עד כה נוצרו ברצף של רישומי צבע תעשייתי על נייר והדפסים. ברישומים נתונות הדמויות בתוך סיפורים קטנים, אניגמטיים, בגוונים של אפורים ושחורים, כשהן צפות במרחב הנייר. ציורי השמן מציגים מרחב אחר – צבעוני, עמוס ומחניק – בתוכו נאבקות ומתחבאות הדמויות, ומתוכו הן פורצות.

הציור של בקי נבנה סביב תנועה אינסופית, מסחררת, שאינה נותנת מנוח, אשר מקבלת מימדים חומריים וטורדניים יותר בשימוש הדחוס בצבעי השמן. התנועה כמו הופכת איטית ומסורבלת, מאותתת ביתר שאת אל עבר ההתמודדות היומיומית עם חוסר המוצא, מבלי לוותר על דוק האירוניה השזור במכלול. הדמויות נתונות אף הן, כפי שמעידה כותרת התערוכה "נמרים במיטה", במעברים מטלטלים בין תנועה לחנק, בין הגזמה צורנית לסחרור נפשי, בין מעוף לנפילה. מעברים אלה הופכים בציורי השמן לדיון ביחסי הגומלין שבין הפיגורטיבי למופשט, כאשר נוכחותם של משטחי הצבע גוברת לעיתים בעוצמתה על מרכזיות הדמות עד כדי היעלמותה.

"מרת דאלווי" של וירג'יניה וולף נפתח בחדווה גדולה של צניחה אל תוך האוויר הצלול. אלא שבבסיס ההתפעמות עצומה מצויים תחושת החידלון והמוות. דיכוטומיה זו, היא שמאפיינת את "נמרים במיטה". בקי מציגה ציור קרנבלסקי וגדוש, מלא בהומור ובקריצה אל עבר הצופה, בעודה בוחנת מצבים של בדידות, של ספק תמידי, ושל התבוננות עצמית נוקבת. בעצם היכולת לשרוד. מתוך האבסורד המצחיק עד כאב – זה של הקיום וזה של הנחת הצבע – נוצרת ממשות כלשהיא, בה צועדות זו לצד זו האימה והגרוטסקה, החרדה והתום.

אירנה גורדון |
מאי 2008